

MAGYAR POLGÁR

POLITIKAI NAPILAP.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK.

Egész évre	16 ft. — kr.
Félévre	8 — —
Egy negyedre	4 — —
Egy hónapra	1 — 80

SZERKESZTŐSÉGI IRODA:

Alyceum nyomdában.

Kiadóhivatal:

A lyceumi nyomda „központi irodájában” főtér gr. Teleki Domokos-ház.

HIRDETÉSI DÍJAK:

Ötven hasábozott garmond sor ára, vagy annak területe 6 kr.
Minden hirdetés után 80 kr. helyigényelték külön számítatik.
Nagy hirdetéseknek kedvezmények.

NYILTÉR

soroként, vagy annak helye 25 kr.
Reklamok:
hírfüzérbe soroként 1 ft.

KOLOZSVÁR, JULIUS 4.

Mi van s nincs a jövőben?

Már most ha nem lesz világ vége a magyarokra nézve, akkor soha sem!

Az egész világ el van foglalva a háborúval, mely talán hivatalosan új térképet alkotni Európára nézve — mondják, a mit nem hiszek — miután nálunk éppen a szomszédban történik az ágyúk bömbölése, nem tehetünk róla, ha mi is némileg többet foglalkozunk, mint talán terünk engedi, a háborúval.

Most itt a magyarok végőrája!

A szerb, a szláv hatalom, a magyarok született ellensége fejezt fogott; háborúzik. Mi lesz már most, hisz a magyarországi szerb elemet nincs hatalom, a mely visszatartsa, hogy részt ne vegyen testvéreik küzdelmeiben. S mi lesz akkor?

Akkor az lesz, hogy a többi népek is húzódnak a szabadságért küzdő szerbek felé s lesz aztán csete-pate; lesz trillió s ribillió!

S aztán?

Aztán a magyarság nem fogja legyűrhetni a szabadságért (?) lángoló népeket s így felfordul aztán a magyar birodalom, kőkövön nem fog maradni.

Hát aztán?

Aztán lesz pusztulás és fogak csikorgatása a zsarnokokra nézve, de a népek meg lesznek mentve.

Megmentve . . . kinek?

És itt ezek a népek úgy számítanak, hogy majd beülnek Budapest fővárosába ott felül rozzant székeiket és fognak dominálni onnan élők és holtak felett.

De hátha nem fognak!

Az már lehetetlen, midőn Miletics és Alimpics, Borlea meg Magazinovics így mondja, így calculálja a dolgokat, s a jövőt.

Mi is azt tartjuk, hogy nem is lehet más-ként, mint Miletics mondja.

Ugy legyen. S aztán?

Aztán Miletics — hihetetlen ő lesz — király-palotába beviszi vásott magzatjait és lesznek urak.

Minden nacionalistának külön lepeny fog-nak sütni, külön területeket kapnak, a szegény „népek” pedig gazdagok lesznek, a magyarok vagyona átszáll a nacionalistákra.

Ezek a kombinációk járják most a szerb háború előestéjén még a román philosoph-politikusok között is.

Zavaros időben, háborúk előtt és alatt való, hogy az ember képes mindenféle bolond kombinációra, csak hogy ez a combinatio még a bolondabbnál is bolondabb; ha a buták a n.-szebeni tébolydában — bolondosan bár — kombinálni tudnának, mind ilyen plánumokat teremtenének.

Valóban az isten a népeket csak kótya vezetőktől óvja meg, már olyanoktól, a kik jelen viszonyaink között ily bolondos terveket szőnek — komolyan és kellő méltósággal.

Nálunk a kótya-vezetők közül — még a románok is örülnek a szerb tövis ágaskodásának.

Miért?

Ők maguk sem tudják az okát, csak hogy már a vérükben az hogy legalább gondolatban ártsanak — ha másképpen nem tehetik — a magyaroknak.

Ott van Románia, az nem sokat ad a szerbek pöffeszkedésére — nem ragadtatja magát szélsőségre.

Tanulhatnánk tőle, testvéreinktől.

Moldován Gergely.

A KELETI KÉRDÉS TÖRTÉNETE.

I.

(Folytatás.)

Ez Oroszország részére a Dunatorkolatnál levő többi szigetek s kaukasszi új foglalásait azon ürügy alatt biztosította, hogy a cserkeszek betöréseinek vége vetessék; nagyjelentőségű elő-jogok biztosítottak alattvalói hajózását és kereske-

dését illetően, megerősítette Oroszország beavatkozási jogát a Dunafejedelemség ügyeibe és Szerbia önkormányzatát biztosította. A legkülönösebb volt azonban, hogy Oroszország ezen új győzelmeit nem fegyvereinek köszönheti; mivel hadserege akkor a legszomorúbb állapotban volt, s mindenki csodálkozott, hogy az ellenfél mily erővel ellenállást tud kifejteni. „A császár”, írja Pozzo, „kísérletre tette az új török rendszert, s azt kezdetben eddig még soha sem tapasztalt anyagi és erkölcsi ellenállási képességgel felruházottnak találta. Ha a szultán, mindjárt reformjainak életbeléptetése után, ily élénk és szabályozott erőt képes kifejteni, mily rettenetessé válhatott volna az reánk nézve, ha elég időt engedünk azon szervezés megszilárdítására.” Hogy Oroszország ennek dacára oly előnyös békét kötött, ezt saját és a porosz diplomácia működésének köszönheti. X. Károly Algier elleni háborúja ösztönözte, de ezáltal Angliától elválasztotta, ezenkívül Franciaország az orosz szövetségre építette a Rajna határra épített reményeit. „J'ai trouvé le roi fermement résolu à identifier la politique extérieure de la France et de la Russie”, írta az orosz követ Párisból; „Franciaország tehát sürgetőleg ajánlotta Konstantinápolyban az orosz befolyástól elfogadását, mint az egyedüli mentés eszközt. Metternich nem ringatta ugyan magát csalálmokban, de cselekedni most sem mert, mivel egy nagy háború esetére az európai szabadelvűek új felforgatási kísérletétől tartott. Ezenkívül X. Károly kinyilatkoztatta, hogy azonban Ausztria ellen vonul, mielőtt Oroszországot megtámadja. Anglia Lieven által elaltatta magát, s Wellington csakis abban egyezett meg Metternichkel, hogy ha Oroszország Konstantinápolyt komolyan veszélyeztetné, együttesen lépnek fel ellene. Ez azonban eszégbában sem volt az utóbbinak, miután a porosz meghatalmazottak közbenjárásával a békét megkötötte sikerült. Főleg Mülling tábornagnak köszönhetette, hogy Oroszország nem csak a katonai megaláztatást kikerülte, hanem még előnyöket is vívott ki, melyeket gróf Nessel-

*) Matuszewicz, ki rendkívüli küldetésben ment Párisba. Lettre au Cte. Nesselrode. (Documents p. 616.)

rode 1830 febr. 12 én kelt és Constantin nagyherceghez intézett sürgönyében a következőkben foglalt egybe: „Az adriánopoli békefeltételek Oroszország tulsulját Levantában megerősítették, határait megjavították, kereskedelmét felszabadították, jogait és érdekeit biztosították. Csak hadseregünk től függött, hogy Konstantinápoly ellen menjen, s a török birodalmat megdöntse; semmi erő sem állotta volna útját, és semmi közvetlen veszély sem fenyegette előhaladását. (Műffing kissé más színben látja ezen dolgot.) Azonban a császár véleménye szerint ezen állam fennállása, mely arra van utalva, hogy Oroszország védelme alatt éljen és akaratjának hódoljon, érdekeinkre nézve minden más lehetőségnél előnyösebb, mivel vagy határainkat kellene az új hódítások által tulságosan kiterjeszteni, vagy az ottoman birodalom helyébe oly államoknak kellene tért engedni, melyek hatalom, gazdagság, ipar és polgárosodás tekintetében velünk nemsokára versenyeznének.” (Documents relatifs à la Russie p. 61. Paris 1854.) Ezen eredményeknek Metternich semmit, Aberdeen pedig egy mérges sürgönyt egyebet ellenébe állítani nem tudott, melynek erélye azonban csak abban érte el tetőpontját, hogy Oroszország magaviselete legkomolyabb megfontolásra szolgált okot, s a sürgöny más részről annyira elárulta, a körülményekkel való ismeretlenséget, hogy Lievennek rem nagy fáradságába került azt megcáfollnia.

Oroszországnak nem sokáig kellett várakoznia az alkalomra, hogy a Fényeskaput kívánságai teljesítésére kényszerítthesse. Mohammed Ali lázadására folytató a legnagyobb szorongatások közé jutott, a belga kérdés által elfoglalt Anglia vállvonítva nézte küzdelmét, Franciaország pedig a közvetítő szerepet hasztalan kísértette meg. A szultánnak nem maradt más választása, mint hogy magát Oroszország karjai közé vessen, és 1833-ban megkötötte az unkar-skelissi szerződést. Annak 1-ső pontja kijelenti, hogy ő felségeik „megigérik, miszerint tartaléktalanul tanakodni fognak mindazon ügyekre nézve, mik a kölcsönös nyugalmat és békét birtosítják, s ezen cél elérésére egymásnak tetteles segélyt is nyújtanak.” Egy titkos mellékczikkben azonban megígérte

TÁRCZA.

AZ ÉN KÖBORLÁSAIMRÓL.

UTIRAUZOK

K. PAPP MIKLÓSTÓL.

V. A műemlékek városa.

(Folytatás.)

Délben a Márk-téren adott társaságunk légyottot egymásnak. Szép, kellemes szeptemberi nap volt, méltó Olaszország jóhírnevéhez.

Matz ur, a mi gondos titkárunk, egy urat mutatott be nekünk, Signor Fenari t, Velence egyik legügyesebb és bátran hozzátehetem, leg-élelmesebb ciceronját.

Ez az ur fog bennünket az emlékek városában kalauzolni. Beszédéből az első tíz perc alatt meggyőződtem, hogy három dologra büszke Fenari ur, először: arra, hogy olasz, másodsor, hogy nevét maga Bäckcker is halhatatlanná tette Velence leírásánál, — végre különösen arra büszke, hogy már nem osztrák tiszt és alattvaló.

Ez az ember Velencének valóságos élő története, telve toll és sajtó-hibákkal, egy meglehetősen vastag és potrohós kötetben. Ha előadásainak történeti hűségét az ember kétségbe vonja, számalommal megnezi a kétkedőt, s azt feleli, hogy ő nem kíván senkit sem megzavarni hitében. Iszonyu routinnal órákig elmagyarázott nekünk mindent a Markus-térről, a szárnas oroszánok, a pompás főtemplomról, a velencei köztársaság egykori híres rendőrfőnöke Christophulo Chistophuliról, közbe közbe a hol az eszmétársulás megenredte, egy egy kirohanást csinált III ik Napoleonnra, a ki abban az időben nagy ur volt még az európai nagyhatalmasságok concertjében, — majd

Bismarkot törte össze, megkoszorúzta Cavourt, s odamondogatott Beustnak kemény dolgokat.

Mi engedték a derék férfit, hogy kényne és kedve szerint kibeszélhesse magát. A ciceronét sohasem jó felbe szakítani előadásában, mert ha elveszti beszédének vezérfonalát, újból elől kezdi mondókáját.

Bevezetésül délután egy gondolasétát csináltunk, s megtanultuk Fenari urtól, hogy Velence tulajdonképen 80 szigeten fekszik, s e szigetecsoportot 450 hid kapcsolja össze s 149 csatornán keresztül tartja fent közlekedését, — lakosainak száma pedig alig megy már többre 118,000 néli.

A mint utunk a híres palazzo Pezaro mellett vitt el, Fenari urat egész szent düh szálalta meg.

— Ime uraim a Pezaro-palota, melyet mostani tulajdonosa La Maza éppen most vetkezett ki műkincseiből. Bennem sir a lélek, ha e kótya-vetyére gondolok! Velence pusztul, az én szép Velencém lassankint haldoklik!

Én egészen emberbaráti érzelmekből utját akartam állani a Fenari ur szent fájdalomának, de nem sikerült.

Kikötöttünk a palota előtt, s megtekintettük műkincseit. A képtár nagy rendtelenségben volt összehalmozva, a nagymesterek remekművein a pokok kezdtek az elhagyatottság szomorú fátyolát szőni. A palota őrei mint valami pontos gépek teljesítették kötelességeiket s legfőképen arra ügyeltek, hogy az utasoknak éber emlékében tartsák a borraivalót.

E pompás palota és műkincsei eladók voltak. Tulajdonosa lemondott azon tervéről, hogy Velencébe tegye át lakását.

— Hát a kormány nem menthetne meg semmit e műkincsekből? kérdém ciceronénkat.

— A mi kormányunk? Ugyan miből? Olaszország már csak alamizsnából él, — Velencét is úgy kaptuk Napoleontól! Az idők nagyon megviselték ezt a mi szép városunkat is. Ma jött I.

Napoleon, s kiforgatta legszebb műkincseiből, hogy Páris nagyobbá tehesse; holnap az osztrákok fogtak hozzá a még megmaradt fénykoptatásához! Jónak láttam a Signort figyelmeztetni, hogy Ausztria Olaszországból fegyvereinél egyebet nem mentett meg.

— Az igaz, de 1848 óta ugyancsak rajtunk hagyta a keze nyomait! Elvonta Velence kereskedelmét s Triestet halmozta el és tette a tengerparti kereskedelem központjává. Most beállhatunk Európa koldusai sorába Törökország mellé. Hogy van egy parányi mozgalom és élet még nálunk, azt az idegeneknek köszönhetjük, kiket a Markus-vagy a Pál-templom hire csalogat ide. Hajdanában egy fél millió ember zsúfolta össze Velencében, — ma már palotái füresek, s becők leszállott, úgy, hogy 80—100,000 frankon olyan palotát lehet venni, melynek alapközpöze is többet ér, s butorai megérnek még egy annyit. Egy vonalban 4—5 nagy épület ásit úrezen, nem lakja senki sem, még felügyelőt is pénzben kell belé elfogni valahonnét. A régi Velence kövei kacagnak a mai idők nyomorúságain!

Fenari urnak igaza lehetett.

Mire visszatértünk a gondolasétából, beállott a szép őszi est. A Mark-tér megelevenült, mintha az egész város itt adott volna légyottot egymásnak.

A közönség apró asztalok mellé telepedik le a czukrázatok előtt, s virágúrs leányok — legtöbbször egykori híres szépségek romjai — ostrom alá fogják az idegent. A legokosabb dolgot az cselekszik, a ki rögtön a legelsőnél lefizeti virágudóját s igazolványát oda tűzi kabátja szárnyába.

A mint az ember ezt a zsigongó képet élvezi, egyszerre csak megszólal a háta mögött a zene és ének. Megérdemli, hogy leirjak olvasóim előtt egy ilyen utcza művész társaságot.

Egy szál fuvola, két hegedű, egy gitár, egy tenorista, egy altistánó, s egy csinos kék-pú ifjú leány, ragyogó fekete szemekkel, ajkán

hódító örök mosolylyal, kezében egy hangjegy, tölcserre alakítva, mely arra szolgál, hogy a kik csak kisebb összegekkel akarnak a művészetnek adózni, azok se jöjjenek zavarba, hanem láthatlanul csuszathassák be a hangjegy-tölcserbe azt a néhány centesimot.

A művész-társulat igazgatója maga a tenorista. Öszbecsavarodott férfiú már, az ócska bárszony zubbony rajta jobb idők emlékeiről beszél, — s csupán hangja kopottabb könyökeinél, — de még e kopott hang is a legtöbb esetben hasonlít hatatlanul jobb, mint a minőket néha Magyarországon lehet hallani vidéki színpadainkon. Ének közben szeméi leányát kísérik ott a tömegben, ki asztalról-asztalra jár, s egész lemondással fogadja a dandy-világ izetlen bókjaít.

Szegény kis leánya!

Két soldiert mindenki jogot tart arra, hogy megcsipesszen azt a gödrös szép állacskáját, szeméi közé kacsinthasson, s olyan szelleműs szójátekot hallgasson meg, melyek sokszor a vért az arcra kergetik.

De neki nem szabad ezt a szégyenpírt éreztetni, — hisz az a kopott hang ott a háta mögött olyan szomorúan biztatja: csak tovább gyermekem, csak tovább!

És ő mosolygó arczczal járja be a nagy tért, és a rózsás ajkak olyan hálásan tudják megköszönni a tölcserbe dobott apró pénzdarabokat.

A ki a gitáron játszik, az egy vak ember. Olyan egykedvű szomorú arcza van. Kezei gépiesen futkosnak a hurokon, a kíséret bizony nem valami briliáns, de ennél a művész-csapatnál az ő gitárja is jó szerszám, — s neki is hoz mindennap legalább egyszer fött ételt. Ez pedig maggas gázi egy vak gitáros részére!

Az altistánó lehet hogy az igazgató felesége, lehet hogy csak szerződött tag. Egy sugár magas alak, hajlott szép metszetű orral, mely alatt olyan érdekesen sarjadtó bajusz van szemlátomást elnyomva valami rossz borotvával, a milyenért én növendék ifjú koromban egy egész világot odaad-

Oroszország, hogy szükség esetében a török-birodalom anyagi segélyét igénybe venni nem fogja, *) hanem részvételét csak azon segélyére szorítja, hogy a Dardanellekre idegen hadihajókat nem bocsát. Oroszország tehát, amíg a Kaputól segélyt sohasem várhatott, de elérte azon biztosítékot, hogy ellenségei határait a Fekete-tenger felől nem támadhatták meg, s a szultán szerződésileg kötelezte arra magát, hogy minden erőszakos kísérletet megfűszerezve; más részről jogot nyert Törökország belügyeibe avatkozhatni, mihielyt azt állította, hogy a felmerült kérdés a két állam kölcsönös nyugalma és biztonságát érdekli.

(Folyt. köv.)

Török dolgok.

Ha Szerbiában tesznek, Törökország sem alszik. Roppant tevékenységet fejt ki ez állam kormányza a harczrakészülődésben. A Bolgárországban, Boszniában és Hercegovinában összpontosítandó hadak meg fogják haladni a kétszáz-ezeret; s ezek legnagyobb része a vitézségokról híres nizamokból s kitűnő lovasságból áll. A konstantinápolyi gárdahadtest, a török hadsereg ez eliteje, már nagyrészt utban van a nizi tábor felé. Hat ezred e hadtestből már tegnap reggel átvonult Sophián Nis felé, Nejbé pasával, a vezérkar főnökével. Az ázsiai csapatok átkelése is nagyban folyik. Kilencz ezredet tegnapelőtt küldtek hadi szállító hajókat Szmirnába. Nevezetes segítséget küld az egyiptomi alkirály is: 80,000-nyi hadsereget, melynek átkelése a tengeren e napokban kezdődik meg. A hajóhad is, mely az európai flották között a negyedik helyet foglalja el s jelentékeny erőt képvisel, fel van szerelve. A török hadi hajók tökéletesen egyforma szerkezetűek lévén az angol hadi hajókkal, esetleg angol tengerészek is teljesíthetik rajtuk a szolgálatot; s valóban egy hír már tudni akarja, hogy a török vizeken czirkáló angol hadihajók kétszeres legénységgel s hadi szerekkel vannak ellátva, hogy erejük feleslegét szükség esetén a török flottának átengedhessék.

Ily körülmények között Törökországnak nincs oka aggodalommal tekinteni a szerb berzenkedésre. Szigorú parancs ment azonban a szerb határszéli csapatokhoz, hogy semmi esetre ne merjék magukat támadásra ingereltetni, s várják, hogy a szerbek támadjanak. Hír érkezett ugyan már arról is, hogy a szerb előcsapatok már intéztek támadást két ponton is, s hogy a törökök által visszaverettek, de e hír valódisága megerősítve eddig még nincs. Tény az, hogy a porta értesítette a hatalmakat, hogy minden eshetőségre el van készülve; s csak azt kívánjuk, hogy egyszersmind mindennel el legyen készülve, különösen a mi a nervas rerum gerendarum kérdését illeti; mire nézve különben Anglia bizonyosan fog tudni jó tanácsot adni — készpénzen.

Bajban van azonban Törökország belpolitikai helyzetével. Midhat pasa reformterveivel együtt a bukás szélén áll, s V. Murad szultánnak igen nehézze kezd válni a próféta kardja, melyet

*) „Voulant épargner à la Subs. Porta la charge et les embarras qui résulteraient pour elle de la prestation d'un secours matériel.”

tam volna. A sovány, csontos és erőteljes arcz felett két ragyogó fekete szem örködik. Bevannak esve mélyen üregeikben, de azért mégis ha a primhegedüs vagy egy hamis hangot talál megcsipni — olyan tekintet kap belőlük, mely megkeserítheti egész napját. Hangja kitűnő, s ha nem is mérközött soha a Scala-színház akusztikájában; de azért tudja, hogy e társulatnak ő az egyik éltető lelke.

A ki a fuvalát játsza, az egy jovialis olasz fickó, úgy néz ki, mintha odavolna növe hangszeréhez. Játékközben hamiskás tekinteteket vált az altistánával, mely lehet, hogy csak annyit jelent: Signora, ön egy negyed-taktust hibázott, vagy a legrosszabb esetben annyit is jelenthet: imádom önt!

Tegyük fel a művészről, hogy nem tartozik a legszerencsétlenebb fiókások közé, s a hamis tekintet csak az 1/4 taktust illeti.

Mire az a szép gyermek megadóztatja a közönséget, le van jártatva a műsorozat is, melyet az altistánának egy hatalmas soloja tett értékessé.

Es aztán jön másik vándor művész csapat, — mindeniknek van éneke, mindenik olyan merészen tekintget a közönség felé, mintha már zsebében lenne valami magyarországi angazsma, — és mindenik megél a Markus téren.

A közönség nem zúgolódik rájuk, s talán ha egy este elmaradnának a térről, — hiányozna a mulatságnak a legmegszokottabb ártatlan fűszere.

Tíz perc alatt aztán megüresedik a tér ismét, s csak az oszlop-sorok között surran el egy egy szép alak. Olyan jókedvű mindenik, úgy tudnak ragyogni a boldogságtól.

Olyanok mint a hullócsillagok; estőkben ragyognak legjobban. Csak késő éjjei kerülünk baba a vacsorától, s siettünk kipiherni az első nap fáradsalmait.

(Folyt. köv.)

tulajdonképen még fel sem kötött. A kardövezés is szertartás, mely a koronázással egy jelentőségű, egyre késik s úgy látszik még soká fog késni, ha a szultán az alkotmány kihirdetésével akarja összakapcsolni, a mint eredetileg kívánsága volt. Nem alkotmány csinálása való idők ezek, és mi, különböző indokokból bár, de tökéletesen igazat adunk azon török férfiaknak, a kik nem látják idejét háboruban a kétes reformmunkának. Valószínűleg abba is szakad az egész törekvés s csak azt sajnálnók, ha egyszersmind Midhat pasa, ez európai gondolkodású török államférfi minden szép terve örökre összezakadna vele. Nagy veszteség volna ez a török regeneratiónak; de nem habozunk kimondani, hogy ennél e pillanatban mégis százszorta veszélyesebb lehetne mind Törökországra, mind Európára nézve, ha a muzulmán lakoságot, egy neki nem kellő alkotmánynyal, reformmal, maga ellen lázítaná a kormány s előidézné azt a meghasonlást, mely minden muszkánál alaposabban tönkre tehetné az ozman birodalmat. Most nem alkotmány kell, de haderő, nem reformer, hanem vezér.

Es hogy a törökök legnagyobb része nem kér a minta-alkotmányból, az tény. Midhat pasa majdnem elszigetelve áll. A kormány többsége a conservatív álláspontra hajlik; még a szolták is visszatörökösödtek európai alkotmányos „anwandlung”-jokból. Ezek a jó szofták imádói a derék Midhatnak, s meggették a kedvéért, hogy ajkukra vették a jelszót, a nélkül, hogy értették volna. „Alkotmány! egyenjogúság!” De az ő török lap a „Bassiret” megmagyarázza nekik egy cikksorozatban, hogy mi az az alkotmány és egyenjogúság. Hogy akkor az isteni törvény (Cheri) és isteni törvényesék elpusztul; hitetlen gyaurok csak oly számba mennek, mint az igaz muzulmán, sőt még a bíróság előtt is jogérvényes tanuvalomást tehetnek. De már olyan nem kell, mondta erre a szofta s rátette kezét a Cheri törvényre s kijelenté: igenis legyen alkotmány, egyenjogúság, de az isteni törvény alapján. Sajtószabadság cenzurával.

Igy bonyolódott a dolog, s ma már szinte általános el van fogadva a jelszó: alkotmány a cheri alapján; a mi annyit tesz, hogy semmi alkotmány, s a török vallási törvény uralma a polgári jog felett. Ez áramlatnak V. Murad szultán még ellenáll; de van is véle melege. Nem mer kimenni a Yildiz kioszkból, hová residentiáját áttette; erős csapatokkal őrizeti magát a Dolma Bagdzsét. Összeesküvést szagálnak.

Az ilyen összeesküvések, retentő eventuaiások hírért különben leginkább diplomatai körökben — kóholja. A megfélemlítéssel valami örült tette birni a szultánt: kellemes volna Ignatieff urnak. De ez aligha fog sikerülni: mert mindenki tudja, honnan fúj a szél? Plakatumok jelennek meg Konstantinápoly utca-sarkain, bizonyos rendkívüli események bekövetkezésére figyelmeztetvén a konstantinápolyi keresztyényeket; de, hogy ne féljenek, mert nekik nem lesz bántódásuk. S így tovább. Látszik, hogy a szultánra akarnak hatni így. De eddig csak az a hatás észlelhető, hogy Oroszország ellen az elkeseredés kimondhatatlan; hogy Ignatieff palotáját erős őrzettel kellett ellátni, s hogy az érdemes követ ur már elutaztatta családját biztosabb égitáj alá: Oroszországba.

A szultán kellemetlenül érzi ugyan magát, a miniszterválaság is kitörőben. De észszel és tapintattal minden bonyodalom kikerülhet. Az alkotmánytervek pihentetése s a haditervek erőlyes felkarolása, mindent elhárít. S hogy így fog történni, szinte kétségtelen.

Tanügyi rovat.

A Réthi-Madzsar-féle affaire vége.

Motto: Ha a vége jó, minden jó.

Mintha isten átka nehezett volna eleitől fogva a dévai tanítóképezdére, soha sem végződött be egyetlen egy iskolai év sem anélkül, hogy kisebb nagyobb zavar színtere ne lett volna. Év után év telt el, s a dévai képezde súlydett alább-alább, s im most az ár összezsáppott fölötté. A dévai állami tanítóképezde helyettes igazgatója Balázs Lőrincz eltűnt s vele együtt eltűnt az államnak mintegy négyezer forintja.

Nem szándékom haszontalan föltevésekkel, találgatásokkal fűszerezni tudósításomat; miután ugy is tudom, hogy vannak, kik az alább elmondottakra is prűszkölni fognak.

Tudva van, hogy ezelőtt négy évvel egyszer tettek el Hunyadmegyéből a tanfelügyelőt Szereimlejt, — és Déváról a képezde igazgatót Kóost. Jött tanfelügyelőnek Réthi Lajos és igazgatónak Madzsar János.

Már az első év végét megzavarta azon körülmény, hogy Réthi tanfelügyelő szövetkezve gyármoltjaival, megindította a hadjáratot Madzsar ellen. E küzdés folyt a mult iskolai év végeig, a mikor Madzsar minden vizsgálat nélkül, napfény-nél tisztább igazsága mellett is eltétett.

Mihelyt Madzsar kivette a lábát a képezdeből, el volt vetve a kocka az intézet sorsa felett. Réthi tanfelügyelő megbizta az igazgatói teendőket vezetésével Balázs Lőrinczet, mint tanuló társát s keblü barátját; s igazgatta az intézetet névleg Balázs; de tényleg Réthi.

Nem volt ember, ki az intézet jó híre, s becsülete ellen elkövetett merénylet ellen szólani merészelt volna. Új emberek tétettek az intézet-bez, kik a mult évek eseményeit nem tudva, csak ügyelői lehettek a mult iskolai évi események lefolyásának. A kik pedig bele prűszszenthettek volna a Réthi ur humbugjaiba, azokat alapítalan vádaskodásaival, s az ezekből következő fenyegetésekkel elnémították.

Eleitől fogva minden törekvése a volt, hogy az intézet belügyeinek intézése annyira kezei között legyen, hogy egyetlen-egy intézésre teljesítve legyen, minden akarata, óhajta. Ugy lett. . . . Balázst igazgatóvá tette. . . .

Réthi ur ismerte Balázst évtizedektől fogva. Nagyon jól tudta, hogy az az ember egy veszedelmes szenvedély rabja, melytől szabadulni nem áll hatalmában.

Réthi ur tudta, hogy Balázs már erkölcsileg is annyira megromlott ember, hogy csak az ő különös kegyelméből viselheti már csak az egyszerű tanári hivatal is, melyről egyszer formálisan le is mondott; de Réthi ur a lemondást jónak látta fel nem terjesztani a miniszteriumhoz, hanem saját szakállára visszatartotta, s Balázst maradásra erőszakolta. Mondom Réthi ur mindezeket, s még többeket is jól tudott; . . . . s mégis, mint ha erkölcsi vaksággal verte volna meg az isten, saját és az intézet romlására s gyalázatára Balázstra bizta az igazgatói teendőket.

Igy kezdődött meg az 1874-ik iskolai év!

Teltek a napok szépen, csendesben, hiszem, hogy egymást érték a miniszteriumhoz menesztett tanfelügyelői jelentések, melyek telve voltak magasztalásokkal, dicsőítésekkel, s e magasztalásokból font aranyfonal végét kezében vélte tartani Réthi ur!

Teltek a hónapok is szépen, csendesben, benn az intézetben; de künn a városban beszélték, hogy Balázs igazgató nagyon jól találja magát a ház a ház kártya-asztal mellett. Beszélték, hogy Balázs igazgató most s z a z, ö t s z a z forintot, sőt még többet is vesztett. Beszélték, hogy Balázs igazgató egész hétszámra dorbózol.

Es ez nem volt alaptalan pletyka, hanem tiszta igazság, azt mindenki jól tudta. . . . De még sem mondott igazat; mert Réthi ur és az intézet gondnokja nem tudta, nem hallotta, pedig egy tekintélyes ember már régen megmondotta, hogy „meglássák, a képezde igazgatója év végével vagy meglövi magát, vagy bezárják.” Ezen tekin

télyes emberrel hivatalos összejövetel volt az év is, szépen, csendesben. Megkezdődtek az év záró vizsgálatok, s folytak az évrendben. Eljött június 30-ika is, mikor az évet ünnepélyesen be kellett volna zárni. Még 29 én Balázs a legnagyobbabban viselte magát; senki sem gyanított, hogy másnap már neve a sikkasztók névsorában lesz.

A bezárási ünnepélyen az igazgató nem volt jelen. Keresték mindenfelé, de sehol sem volt található. Ruhája szobájában volt. Folytonosan keresik, de semmi nyomra nem akadnak, mely nyomára vezethetne.

Az igazgatói iroda hivatalosan felnyitattott, s megvizsgáltattott. Az ott talált irományokból kitűnt, hogy mintegy négyezer forint hiányzik.

Eddig az esemény.

A lefolyt iskolai év alatt mintegy 9000 forint vett fel Balázs a dévai adóhivataltól tanfelügyelői aláírással is ellátott nyugtáakra. Ebből az intézet szükségei fedezésére elköltött 6000 forintot. A többi hiányzik. Ezen kívül nem található az élelmező 480 forint tevő cautiója. Nem fizettetett ki a nővendékek ösztöndíja és szálláspénze sem, mint egy 200 forint; az a gyógyszerár 80 forint, nem az orvos 100 forint sat. sat.

Elismerem, hogy közvetlenül Balázs követte el a hibát; de másfelől megbocsáthatlan bűnnek tartom azt, hogy Réthy ur, tudva Balázs veszélyes szenvedélyeit, oly ügy vezetésével bizta meg, honnan csak az erkölcsi és fizikai halál örvényébe menekülhetett. Vétkes mulasztásnak tartom, hogy egész éven át egyetlen egyszer sem vizsgálatra meg vizsgálattatva meg gondnoka által az intézet anyagi ügyei állását s engedte az intézetnek és tanári testületnek meggyaláztatását. Mert miféle véleménynyel lehet a közönség egy oly intézetről, melynek feje ily gyalázatos tettet követett el? És hova forduljon elégtételért, hova folyamodjék a meggyalázott tanári kar? Hála Isten van hova! Bizunk a vallás és közoktatási miniszter ur igazgatószeretében, hogy haladéktalanul megvizsgálattatja e szerencsétlen intézet ügyeit, s példás büntetés fogja érni mindazokat, kik e kalamitás előidézésére bármi tekintetben befolyással voltak.

Végül megjegyzem, hogy az elmondottakért jól állók, s kész vagyok annak bármely pontjára nézve minden időben részletekkel szolgálni!

(=)

LEGUJABB.

Bécs, jul. 3. Hirlik, hogy Délmagyarországban két cs. kir. hadosztály fog felállítani.

Belgrád, jul. 3. A rendelkezés alatt álló miniszterek és bírák mint kezelési hivatalnokok osztattak be a hadsereghez. Dél-magyarországból eddig 3250 önkéntes érkezett ide.

Alexinác, jul. 2. Miután tegnap a zászlók felszenteltettek s a proclamáció felolvastattott, — ma reggel 4 óra 45 perczkor szerb részről az ellenségeskedés Supovatznál egy ágyulövessel megkezdett. A csapatok erre bevonultak Albaniába, hogy Nist ostromzár alá vegyék. A harcz ma kezdetét veszi az összes vonalokon.

Bécs, jul. 2. A porta megküldte előlegesen jelzett körjegyzékét a hatalmakhoz. Erélyes hangon van tartva s felsorolja a szerb politika minden phasisát egész a nyílt lázadásig. A körjegyzék kijelenti, hogy Szerbia a vazall-államok minden jogaitól megfosztatott s még a következő passust tartalmazza: „Szerbia a fegyverekhez appeliál. Mi elfogadjuk a reánk kényszerített harczot, hogy megbüntessünk egy lázadót, ki féktelen szenvedély által feltűzelve, a jog minden principiumait galádul lábbal tapossa.”

Konstantinápoly, jul. 2. A khedive levelet intézett a szultánhoz, melyben ajánlatot tesz, hogy a portát tekintélyes, jól felszerelt és kiképzett hadsereggel támogatja, sőt esetleg a hadjárat költségeinek egy részét is fedezni fogja. Ez ajánlathoz természetesen — föltételek vannak kapcsolva. Ezek bővebb kifejtésére, a legközelebbi napokban a khedive egy bizalmi küldöttje fog ide érkezni.

A szerb ultimatumra a nagyvezir rögtön szóbelileg válaszolt és kijelenté, hogy más alakban előterjesztett indítványok talán tekintetbe lennének vehetők, de a porta sine quanonul tüzi ki, hogy a militia azonnal hazaküldessék s lefegyvereztessék. Magazinovics a szerb ügynök erre constatálta, hogy Szerbia a porta ezen követelését visszautasítja s ezzel elhagyta Konstantinápolyt.

Ragusa, jul. 2. A montenegroi fejedelm tábornokával megérkezett Grahovoba; tehát már török területen van.

Azon hir, hogy Nikita hercegovinai fejedelmé proklamáltatott volna, valótlannak bizonyul.

Semlin, jul. 2. A belgrádi angol főconzul kijelenté a szerb kabinetnek, hogy a brit kormány majd módot fog találni, Szerbiát a béke megszégése miatt felelősségre vonni.

Belgrád, jul. 2. Tsernajeft tábornok állítólag 80,000 embert kért, hogy a nizi török hadállás ellen sikerrel működhessek. Tegnap négy önkéntes csapat, összesen 8000 főből álló átlépte a Drinát.

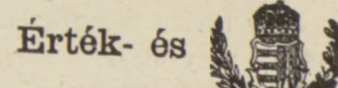
A „M. P.” magántávirata.

Feladatott Budapesten jul. 4-én 10 ó. d. e.
Érkezett Kolozsvárra jul. 4-én 10 ó. 21 p. d. e.

A bécsi hivatalos lap jelenti, hogy a törökök a zaicari sáncokat elfoglalták; kétezer szerb elesett.

Klapka tábornok török szolgálatba lép a szerbek ellen.

Montenegro megindult. Szerbia nagy mennyiségű bankót nyomat és alkudozik Görögországgal s Romániával.

Érték- és váltófolyam
a bécsi nyilvános tőzsdén.

Julius 3-án 1876.

	Pénzbeli Ár-folyam o. é.
5% metalliques	64.60.
5% nemzeti kölcsön	68.25.
1860-iki államkölcsön	108.—.
Bankrésztvények	831.—.
Hitelrésztvények	137.—.
London	128.10.
Magyar földterhermentesítési kötvény	72.50.
Temesvári földterhermentesítési kötvény	72.—.
Erdélyi földterhermentesítési kötvény	71.20.
Horvát Slavon földterhermentesítési kötv.	83.—.
Ezüst	102.75.
Cs. kir. arany	600.—.
Napoleon'd'or	1016.—.
Ném. b. é.	62.45.

Hirdetmény.

A deési kir. törvényszék részéről ezennel közhírré tétetik, hogy Dobos Rebeka, férjzett Zábulik Tódornénak 2134/876. szám alá beadott kérése folytán Szamosújvárt nyitott divatárú-üzletének ezen czégre „Zábulik D. Rebeka” az egyéni czéjegyzékbe bevezettetett.

A deési kir. törvényszéknek 1876. június 21-én tartott üléséből.

Kaul József, elnök. Lázár Aurél, jegyző.

Hirdetmény.

Alólirt szolgabírói hivatal az 1872-ik évi VIII. törvények 10. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, miszerint gróf Spanochy Károly, mint a Spanochy-féle gerendi uradalom ügykezelője, ezen uradalomba felállítandó szeszgyár engedélyezése iránt folyamodván, a fennmilitett törvények irt §-a értelmében az engedélyezés czéljából tárgyalási határrapul f. é. július 7-ke tüzetett ki a helyszínen Gerenden, miről azok, kik a vállalat ellen bármely oknál fogva kifogást tenni akarnak, e kifogást szóval, vagy írásban előadni kötelesek, különben az üzlettelep, ha csak köztekintetek nem szolgálnak akadályul, engedélyeztetni fog.

A szolgabíróstól.

Maros-Ludason, 1876. június 26-án.

Deák Sándor, szolgabíró.

Hirdetmény.

A kolozsvári kir. ügyészség felügyelete alatt álló kolozsvári kir. törvényszéki börtön s ezzel egyesített kolozsvári kir. járásbírósi fogház, ugy nemkülönb az fogházfelügyelői lakás, börtönőri laktanyák fűtésére, valamint a rabruha mosatásához az 1877-ik év január 1-től, azon év utolsó napjáig, mérnöki megállapítás szerint szükségeltető mintegy 177 köbméter tüzfűtő szállítására ezennel az árlejtés közhírré tétetik.

Árlejtés helyül a kolozsvári kir. ügyészség hivatali helyisége (b-farkas-utca 12. sz. a.) megtartási napul pedig 1876-ik év augusztus 30-iki d. e. 9 órára tüzetik ki. Kikiáltási árul köbméterenként 3 frt 18 kr. állapittatik meg s az összes 562 frt 86 kr. kikiáltási árnak 10%-ja a tárgyalásnál részt venni akaró vállalkozó által bánatpénzül leteendő.

Zárt írásbeli ajánlatok, az árlejtésre kitűzött óráig a kolozsvári kir. ügyészségnél elfogadtatnak.

Írásbeli ajánlatnál az ár, melyért a vállalkozó a vállalat elfogadására magát kötelezi, nem csak számmal, hanem betűvel is határozottan kiírandó; különösen kitéendő az is, hogy az ajánló az árlejtési feltételeknek magát minden kivétel nélkül aláveti s végül az árlejtési hirdetményben meghatározott bánatpénz az ajánlatot tartalmazó csomaghoz melléklendő.

Az árlejtés alapját képező vállalati feltételek a hivatali órákban alólirt kir. ügyészség hivatali helyiségében megtekinthetők.

A kir. ügyészségtől.

Kolozsvárt, 1876. június 30.

SEBESTYÉN MIHÁLY, kir. ügyész.

„PURITAS”**Haj-íjító-tej.**

A „Puritas” nem hajfésék, hanem tejmű folyadék, mely majdnem azon csodálatos hatással bír, hogy ősz hajakat megifjút, azaz lassanként, még pedig legkésőbb tizennégy nap alatt ama színt visszaadja, melylyel eredetileg bírt.

A „Puritas” nem tartalmaz festékanyagot. A haj tetszés szerint vízzel mosathatik, lehet fűhárrel átvont vánkossal aludni és gőzfürdőköt használni, a festéknek nyoma sem vehető észre, mert a

PURITAS

nem fest, hanem ifjítja, és pedig a leghosszabb és legdúsabb női hajzót és a férfi haját és szakállát.

Egy üveg „Puritas” ára 2 frt. (postai szétküldésnél 20 kr. többlet) s készpénzzel vagy utánvétellel kapható: Franz Ott és társai, Bécs, Mariahilferstrasse 38. szám.

Raktárak: Kolozsvártt Valentini gyógyszerész, Redoute soron. Gy.-Fejvár: Csiky Kristóf. Fogaras: J. P. Hermann gyógyszerész. N.-Szeben: Gürtler Károly. Segesvárt: J. B. Teutsch.

VALENTINI ADOLF**„Szentháromsághoz”**

czimzett gyógyszerárban, belmonostor-utca, Redoute-soron, mindég kapható:

Liliones, eltávolít rövid idő alatt minden bőrtisztatlanságot és redőt, elűz görvélyt, szeplőt és májfoltot. Garantirozva! Egy nagy üveg 1 frt 50 kr., kisebb 80 kr.

Feutona. Eze híres am-rikai szer rögtön megszüntet minden fogfájdalmat. Egy üveg ára 50 kr.

Puritas h íjító tej, legújabb találmány, mely minden szürke hajnak eredeti színetét visszaadja, a nélkül hogy a haját vagy bőrt megfestené. Egy üveg ára 2 frt. Postaküldésnél 20 kr. többlet.

Paulinia, valódi. Fourniertől. Kiténő hatással bír a fej ideges bántalmainál, különösen arczsúzábanál csúszos fejfájdalmaknál (Migrane). Egy doboz ára 2 frt.

Chinal chocolate és csokoládék. Láz ellen igen czélszerűen alkalmazhatók, különösen gyermekeknek. (90-100)

Wilhelm-féle vértiszte-thea. Tökéletes gyógyítást bizonyít közhírré- és csúzbajoknál, továbbá mindennemű és bőrküütségi beteg-ékek-nél stb. — Egy doboz ára 1 ft 10 kr.

Alólirt mély tisztelettel hozza a n. é. közönség becses tudomására, hogy hitelezőivel békés uton kiegyezett, és üzletében lévő mindennemű

NŐI és FÉRFI**DIVAT****ÉS****FOLYO CZIKKEIT**

50 %-KAL VÉTEL ÁRON ALÓL ÁRUSITJA EL, annál is inkább, mivel üzletét

KOLOZSVÁRTT

véglegesen beszünteti, és végeladása csakis 2 hóig fog tartani.

Raktára megtekintésére a n. é. közönséget tisztelettel föl hívja: KRASSOWSKY J. M.

Kitűnő MONOSTORI SAJT

friss hamisítlan

ÁSVÁNYOS GYÓGYVIZEK

kaphatók

10-10

SOMLYAY LÁSZLÓ, kereskedésében.

H i r d e t m é n y.

Van szerencsénk a t. cz. közönség tudomására juttatni, miszerint az erdélyi részek területére nézve felállított

kolozsvári vezérügynökségünk

képviselőjévé: tekintetes Kibédi **BIASINI DOMOKOS** urat, titkárrá pedig: t. **Fodor Gábor** urat neveztük ki s a nevezett urakat felhatalmaztuk, hogy társaságunk nevében fő- és alügynökségeket szervezzenek és

T Ű Z K Á R O K E L L E N

biztosító okmányokat állítsanak ki s ezen okmányok, valamint a vezérügynökség egyéb iratait társaságunk nevében jogérvényesen aláírják. Midőn ennek szives tudomásul vételét kérjük, bátorkodunk egyuttal azon tiszteletteljes kérést intézni az erdélyi t. cz. közönséghez, hogy fentebb nevezett vezérügynökségi képviselőinket szives támogatásában részesíteni, társaságunkat pedig — 67 éves becsületességének és világszerte elismerésben részesülő előzőeken eljárásnak figyelembevételével — nagybecsű bizalmával megajándékozzon kegyeskedjék; melyet pontos és reális eljárásunk által teljes mérvben kiérdemelni mindenkor föltörekvésünk leendő.

Budapesten, 1876. július hóban.

NORTH BRITISH and MERCANTILE

tűzkárbiztosító részvény-társaság.

A fentebbi hirdetményre vonatkozva, bátorodom köztudomásra adni, hogy az 1809-ben alakult

London- és Edinburgban székelő

NORTH BRITISH and MERCANTILE

tűzkárbiztosító részvény-társaság

kolozsvári vezérügynökségét

az erdélyi részek összes területeire kiterjedő hatáskörrel — magamra vállaltam és a nevezett társaság meghatalmazásából biztosításokat eszközölök

T Ű Z K Á R O K E L L E N:

lak- és gazdasági épületekre, gyárakra és mindennemű gépekre, áru-raktárakra, butorokra, felső- és fehérruha-neműkre, földmívelési és gazdasági eszközökre, marha-állományokra, termény- és takarmány-készletekre, stb. stb. a legjutányosabb díjak és legszabadelvűbb feltételek mellett. Tekintve azon körülményt, hogy a „NORTH BRITISH and MERCANTILE” tűzkárbiztosító részvény-társaság magára a tűzbiztosítási üzletágra nézve több mint:

o. é. 41 millió (ezüst) forint

biztosítási alappal bír, az egész polgárisult világban a legjobb hírből ismeretes és a budapesti kir. kereskedelmi törvényszéknél bejegyzett okmányok szerint, egy ugyanakkora tőkét, ságoknak alávetette és magyarországi kötelezettségeiért összes vagyonával kezkesedik, — bátor vagyok a közvetítem mellett leendő biztosítást mindenkinek a legmelyebb meggyőződéssel ajánlani, — minden tekintetben pontos és lelkiismeretes eljárást ígervén.

Kolozsvártt, 1876. július hóban

KIBÉDI BIASINI DOMOKOS.

Kapcsolatosan a fennebb tett hirdetményemre, bátor vagyok tudomásra adni az erdélyi t. cz. közönségnek azt is, hogy a Bécsben székelő „EUROPA” életbiztosító részvény-társaság kolozsvári vezérügynökségét is az erdélyi részek összes területére kiterjedő hatáskörrel átvetem s elfogadok és eszközölök minden az életághoz tartozó biztosításokat, mint például: halálesetre, életetesi- és kiházasítási tőkebiztosításokat, évjáradék-, nyugdíj-, öröklési-, csoportos-, túlélesi- vagy kölcsönös öröklési biztosításokat minden módozatban.

Díjjai olcsóbbak — kedvezményei előnyösebbek lévén, mint más hasonintézményi versenytársaságoké, — mely lényeges körülményt az igen tisztelt erdélyi közönségnek becses figyelmébe ajánlok s egyuttal kérem, hogy becses bizalmával megtisztetni sziveskedjék.

Kolozsvártt, 1876. július hóban.

Kibédi BIASINI DOMOKOS.